Yazı işleri:

Gnkur. Bşk.
Harp Tarihi
Dairesi

Harp Tarihi Vesikaları DERGİSİ

Üç ayda bir çıkarılır
(Mart, Haziran, Eylül, Aralık)

Basım işleri:

Gnkur. Basımevi
ANKARA

Yıl: 16 Eylül 1967 Sayı: 61

Tarih yazmak, yapmak kadar mühimdir. Yazan, yapana sadık kalmazsa, değişmiyen hakikat insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır.

ATATÜRK

İzmir kışlalarına şanlı Türk bayrağının çekilişi

Gnkur. Basımevi
ANKARA
1967

MİLLÎ KÜTÜPHANE ANKARA 1948

17 Mart 1968

Devlet Nüshası

Yazı işleri:

Gnkur. Bşk.
Harp Tarihi
Dairesi

Harp Tarihi Vesikaları DERGİSİ

Üç ayda bir çıkarılır
(Mart, Haziran, Eylül, Aralık)

Basım işleri:

Gnkur. Basımevi
ANKARA

Yıl: 16 Eylül 1967 Sayı: 61

Tarih yazmak, yapmak kadar mühimdir. Yazan, yapana sadık kalmazsa, değişmiyen hakikat insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır.

ATATÜRK

İzmir kışlalarına şanlı Türk bayrağının çekilişi

İÇİNDEKİLER:

1. Fihrist
2. Tarihî vesikalar (1381 - 1400)

956+355/359

Gnkur. Basımevi
ANKARA
1967

221

MİLLİ KÜTÜPHANE ANKARA 1948

F İ H R İ S T

Vesikanın No.	Tarihi	Ö Z E T İ
1381	27/8/338	Yunan kuvvetlerinin büyük bir tehlike içinde bulunduğuna ve Başkomutanın Batı Cephesi karargahında çalıştığına dair 1 nci Orduya telefon
1382	27/8/338	Mağlup düşmanı sıkı bir takiple tamamiyle yok etmek için ordular gerekli tedbirleri almaları hususunda Batı Cephesi Komutanının emirleri.
1383	28/8/338	Düşmanın çekilmesine meydan vermemek için 1 nci Ordu birliklerinin yapacakları harekâta dair komutanlık emri.
1384	29/8/338	2 nci Ordu Birliklerinin bugünkü muharebelerini açıklayan rapor.
1385	29/8/338	Düşmanın Eskişehir Grubunun da çekilme yollarının kesilmesi için 2 nci Orduca yapılması gereken harekata dair emir.
1386	29/8/338	Büyük Millet Meclisi Muhafız Taburunun Mürettep Süvari Tümeni emrine verildiğine dair emir.
1387	29/8/338	Seyitgazi bölgesindeki muharebelere dair rapor gönderilmesi için 2 nci Orduya verilen emir.
1388	29/8/338	Düşmanın sekiz tümeninin Afyon bölgesinde mağlup edildiğine ve Afyon'un geri alındığına dair emir.
1389	30/8/338	İrtibat ve muvasala hususlarının daha titizlikle yürütülmesine dair 2 nci Orduya verilen gizli emir.
1390	30/8/338	Aslıhanlar Muharebesinin sonuçlanması ve Dumlupınar'ın isgaline dair Cephe Komutanlığı emri.
1391	30/8/338	2 nci Ordunun ve Süvari Kolordusunun karşılarındaki düşman harekâtına dair Gnkur.emri.
1392	31/8/338	Saraycık ve Murat çayı bölgelerindeki muharebelere dair 5 nci Süvari Kolordusunun raporu.
1393	31/8/338	Aslıhanlar civarında beş düşman tümeninin imha edildiğine dair Menderes Mıntıkası Komutanlığına yazılan emir.
1394	31/8/338	Düşmanın büyük kuvvetlerinin imha edildiğine dair Cephe Komutanlığından bazı birliklere yazılan yazı.
1395	31/8/338	1 nci Ordu Komutanlığının harekâta ve aldıkları esirlere dair aksam raporu.
1396	31/8/338	2 nci Ordunun bugünkü muharebelerine dair komutanlığın raporu.

f i h r i s t

Vesikanın No.	Tarihi	Ö Z E T
1397	31/8/338	1 Eylül savaşları için ordulara verilen 98 sayılı Cephe emri.
1398	1/9/338	Başkomutanın Orduya yazdığı beyannamenin erlere kadar ulaştırılmasına dair emri.
1399	1/9/338	Başkomutanın Orduya yazdığı beyannamenin bir sureti
1400	1/9/338	İzmir'e doğru ileleyen ordunun geri hizmetlerinin düzenlenmesine dair Genelkurmay Başkanlığı emri.

Vesika No.: 1381

Birinci Ordu Kumandanı Nurettin Paşa Hazretlerine-

Telefon

Verdiğiniz emirlerle tamamen mutabık bulunuyoruz.
Vaziyet-i umumiyenin harita üzerinde mütalaasından düşman kuvayı asliyesinin büyük bir tehlike içinde bulunduğunu görüyoruz. Düşmanın Afyon köşesini tahliye izdırarında olduğuna şüphe yoktur. Bunu düşmana bir an evvel ihsas etmek için şiddetli tazyikin devamı lazımdır. Bu hususun bütün kumandanların nazarı dikkatine vazedilmesi faydalı olur. Başkumandan Paşa Hazretleri muharebe meydanının yed-i hakimiyetinizde bulunduğundan mutmain ve müsterih olarak burada çalışmaktadırlar. Erkanıharbiye-i Umumiye Reisiyle beraber zatı devletlerine takdim-i selam ve temenniyat ederler.

27 ağustos 338 saat bir buçuk sonra

Garp Cephesi Kumandanı
İSMET

Saat 2,5 sonrada Birinci Orduda Nazmi Beye
27/Ağustos 338
Makineli Mülâzımıevvel

Dolap No. 30
Göz No. 1
Dosya No. 107
Klasör No.1760

225

912

227

Vesika No.: 1382

Saat 5,30 Sonrada Birinci Orduda
Mülazım Vedid Efendi

Birinci Ordu Kumandanlığına - Tel
İkinci Ordu Kumandanlığına - Tel

Sekizinci Fırka karşısında dahi düşmanın mağluben ve gayrı muntazam surette çekildiği Birinci Ordudan bildirilmiştir. İkinci Ordu, Altıncı Kolordu ve bilhassa atmış birinci Fırka ve süvari fırkasıyla gece dahi şiddetli taarruzlarına devam edecektir. Her iki ordu düşmanın mağlubiyetini bir inhizam-ı tam haline getirmek için 27/8- ağustos-38'de dahi topçu ile takviye edilen mürettep müfrezelerle yakından ve muhtelif istikametlerden takibe devam edecektir. Kısmı küllilerin bu müfrezeler arkasından bila tevekkuf ilerlemeleri lazımdır. Orduların şimdiden ittihaz-ı tedabir etmeleri rica olunur.

27 ağustos 38 saat 5 sonrada yazıldı.

Garp Cephesi Kumandanı
İsmet

Aslına mutabıktır.
Şube Müdürü

Dolap No. 31
Göz No. 1
Dosya No. 107
Klasör No.1760

229

MİLLÎ KÜTÜPHANE · ANKARA · 1946 ·
231

Vesika No.: 1383

Kocatepe
28/ 8/ 38

ORDU EMRİ

1. Ordu cephesinde bulunan düşman 4,1,7 nci Fırkalarla 5 nci Evzon,49 ncu müstakil Alay her tarafta müstahkem mevzilerinden tart ve perişan bir halde Afyon şimali garbisi ve Balmahmut şimalindeki Resulbaba dağları istikametinde muhtelif yollardan çekilmeye icbar edilmiştir. İkinci Ordu sol cenahı karşısındaki düşmanın da şimali garbiye doğru çekildiği görülmüştür. 6 ncı Fırka karşısında bulunan düşmanın 2 nci Fırkası taarruzumuzla mevzilerinde tespit edilmiştir. Uşak istikametinden Banaz'a doğru bir kısım süvariyle birkaç tabur piyadenin ilerlediği görülmüştür. Düşmanın İzmir'le olan muvasalası kat' edilmiştir.

2. Maksat Yunan ordusunu Anadolu dahilinde imha etmektir. Bu maksatla İkinci Ordu düşmanın Eskişehir ve Kütahya istikametlerinde çekilmesini men' etmek için Birinci Ordunun sağında ilerleyecektir.

3. Birinci Ordu taarruz ve takibe devam edecek ve düşmanın İzmir istikametinde ricatini men' edecektir.

4. Düşmanı bilâ fasıla takip etmek ve yeni bir muharebe için en yakın hattı umumi olarak intihap etmesi muhtemel olan Deporoğlan gediği,Belcemeşe,Çatalçeşme,Resulbaba tepesi,Oğlanmezarı,Bakırcık,Kayışlar,Dumlupınar,Toklusivrisi hattına karşı ilerlemek üzere kolordular berveçhi ati toplanacaklardır.

İkinci Kolordu : Çatalçeşme,Resulbaba hattına karşı: Hamam şimal ve cenubunda
Dördüncü Kolordu: Başmezarı,Beşkilise hattına karşı-Düzağaç,Sazılar mıntıkasında
Dördüncü Fırka : Ordu ihtiyatı olarak Balmahmut ve civarında bulunacak

5. Süvari Kolordusu Altıntaş istikamet-i umumiyesinde ilerleyerek muharebe meydanında düşmanın arkasından ateşle tesir edecek kadar yakından muharebeye iştirak edecek,düşmanın hattı ricatini mütemadiyen katedecektir.

Bu kolordu İkinci Ordudan Döğer,Altıntaş istikametinde ilerleyecek olan mürettep süvari fırkasıyla irtibat arayacak ve irtibat tesisini müteakip mürettep süvari fırkası Beşinci Kolordu emrine girecektir.

6. Altıncı Fırka karşısındaki düşmanı tespit etmekle beraber Toklusivrisi'ni zapta çalışacak ve ordu sol cenahını temin edecektir.

7. Kolordulara gösterilen taarruz mıntıkaları aynı zamanda keşif mıntıkalarıdır.

233

8. Birinci ve İkinci Orduların hududu Afyon-Kütahya şosesidir. Yol Birinci Orduya dahildir. İkinci Ordu sağ cenahında bulunacak olan Altıncı Kolordu ile irtibat tesis edecektir.

9. Üçüncü Süvari Fırkası kendisine tevdi edilen akın vazifesini İzmir istikametinde icraya devam edecektir.

10. Ordu karargâhı 28/8/38'de Balmahmut'a gidecektir.

11. 1,2,4 ve 5 nci Kolordularla 6 ncı Fırkaya ve berayı malûmat Garp Cephesi ve İkinci Ordu Kumandanlıklarına 28/8/38 saat 2,45 evvelde yazılmıştır.

Birinci Ordu K.
Nurettin İbrahim

28/8/38 saat 5,15 evvelde Birinci Orduda
Mülazım Fahri Efendiden/ 28 Minh.

Dolap NO. 31
Göz No. 2
Dosya No. 131
Klasör No. 1767

384

Vesika No.: 1383

I

ذ ه

اردو امری

قوجه تپه

۲۸/۸/۲۸

۳۳۲

۱- اردو هیچ زه بولغان دشمن ۴، ۱، ۷ نجی فرقه‌لرله ۵ نجی افزون
۴۹ نجی مستقل آلای هر طرفده مستحکم موقعلرنده طردویرشان بر حالده
آفیون شمالی غربیسی و بال محمود شمالنده کی رسوم بابا طاغلری استقامتنده
مختلف یولردن چکیلمکه اجبار ایدلمشدر. آیلنجی اردو حول جناحی
قارشیسنده کی دشمنلرده شمالی غربیه دوغرو چکیلدیکی کوروله‌مشدر.
۶ نجی فرقه قارشیسنده بولنان دشمنلر ۲ نجی فرقه‌سی تعرضمزله موقعلرنده
تثبیت ایدلمشدر. عشاقه استقامتندن بنازه دوغرو بر قسم سواریله
بر فاصله طابور پیاده‌نک ایدیلدیکی کوروله‌مشدر. دشمنلر ازبرله ارلان
مواصله‌سی قطع ایدلمشدر.

۲- مقصد بونان اردوسی آناطولی داخلنده امحا ایتمکدر. بو مقصدله
آیلنجی اردو دشمنلر ایکی دکونا هم استقامتلرنده چکلمسنی منع ایتمک
ایچون بر نجی اردونک صاغنده ایدیلمکدر.

۳- بر نجی اردو تعرض و تعقیبه دوام ایدیجک و دشمنلر ازبر استقامتنده
رجعتی منع ایده‌جکدر.

۴- دشمنه بلا فاصله تعقیب ایتمک دیکی بر محاربه ایچون آل یتیه خط عمومی اوله‌رق

236

II

237

II.

III

[redacted]

IV

241

Vesika No.: 1384

Beşkarış köyünden
29/Ağustos/ 38

Garp Cephesi Kumandanlığına

1. 29 ağuştos/38 günü için İkinci Ordunun ve kıtaatının yapacağı harekat hakkındaki emr-i devletleri sabahleyin ordunun kıtaatına ve öğleden sonrada ordu kumandanlığına vasıl olmuştur. Ordunun da kendi kıtaatına vermiş olduğu emir aynı vaziyet ve harekatı muhtevidir.

Altıncı Kolordu ile 28/Ağustos/38'de uzun bir müddet irtibatın gayrı mevcut kalması sebebi zatı devletlerince takdir buyrulabilir ümit ederim.

2. Bu gece karargâhımın birinci kademesi (Eğret) köyündedir. Ben kendim Altıncı Kolordu karargahı olan (Beşkarış)köyündeyim. Buradan geriye irtibatımız ancal telsizledir.

3. Bugün Üçüncü Kolordu garba doğru yürüyüştedir. Kolordu karargahı bu gece (Döğer) dedir. Altmış birinci Fırkası (Altuntaş ve Kürdköy) de, Birinci Fırkası da Karaağaç,Hamidiye köylerinde bulunacaklardır.

Altıncı Kolordu emrolunan vaziyeti almaktadır.

4. Bugün Altıncı Kolordunun fırkalarını yürüyüş kolunda dolaştığım esnada 17 nci Fırkanın"Yenice"köyünün garbinde kol başısına vasıl olduğum zaman saat 5 sonrada bu fırkanın iki bataryasının mevzi almış " Alatepe,Manastır tepe " lerine ateş etmekte olduğunu ve bir piyade alayının da bu tepelere karşı yayılmış ilerlediğini gördüm. Netice-i tahkikat ve müzakeratta mezkur tepelerde bir düşman müfrezesinin ve bu tepelerin daha cenubunda takriben iki alayının bulunduğu zikrolundu. Bu esnada " Resulbaba" tepelerinden şimali garbiye doğru bir yürüyüş kolu geliyordu. Sordum. Sekizinci Fırkadır dediler, halbuki bir saat sonra bu kuvvetin Birinci Süvari Fırkası olduğu haber alındı.

5. Şu ahvale nazaran düşmandan henüz bazı aksamın "Hamurköy" ve şarkı mıntıkasında bulunduğu ve bu dağların henüz tarafımızdan taranmadığı anlaşılıyor. Verilen emir mucibince 17 nci Fırka bu gece ve yarın sabah bu mıntıkanın şimal kısmını keşif ve taharri edecektir. Cenup kısmının da Birinci Ordu tarafından tetkiki münasiptir.

İkinci Ordu Kumandanı
Mirliva
Şevki

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 131
Klasör No. 1767

243

بسمه تعالی

٢٩ اغوستوس / ٢٨

غرب جهری قوماندانلغه

١ — ٢٩ اغوستوس / ٢٨ کونی ایچون ایکی اوردونک و قسطاسنک
بایرغی حرکات حفظنده کی امر دولتلری صباحلین اوردونک قسطاسنه
و اوچ کدن صکره ده اوردو قوماندانلغنه واصل اولمشدر.
اوردونک ده کندی قسطاسنه ویرمش اولدیغی امر عینی وضعیت
و حرکاتی محتوی ایدی.
ایکنجی قوص اوردو ایله ٢٨ اغوستوس / ٢٨ ده اوزون بر مدت ایتباطک
غیر موجود قالمسی سببی ذات دولتلرنجه تقدیر بویورلیه بیلر امید ایدرم

٢ — بوکیجه فراکاهمز ییکجی قدوری [ئه کره ت] کوینده در.
بن کیتدیم ایکنجی قول اوردو فراکاهی اولان [بسن قایسن] کوینده یم
بو اردن کری یه ایتباطمز ایچون تلسز ایدر.

٣ — بوکون اوچنجی قوص اوردو غربه دوغری یورویشده در.
قوص اوردو فراکاهی بوکیجه [دوکردکاه] در. ایکنجی ییکجی
فرقه سی [التون طاش و کوردکوی] ده، ییکجی فرقه سیده
قره غاج جمیده کویلرنده بولونماغه در.
ایکنجی قوص اوردو امر اولونان وضعی المقده در.

٤ — بوکون ایکنجی قوص اوردوزه فرقه لرینی یورویش قولنده طولاشدیغم
اثناده ١٧ فرقه نک ییکجی کونک غربنده قول یاشیسنه
واصل اولدیغم زمان ساعت ٥ ده بو فرقه نک ایکی بطرسنک
موضع المسده الاتیه مناسبتیله لرینه آتش ایچنده اولدیغی

245

ویریلیاده آلاتینده بو تپه‌لره قارشی یاپیلمیه ایلر ولسدیکی
کوردم. نتیجهٔ تحقیقات و مذاکراتده مذکور تپه‌لرده بر دشمن
مفرزه‌سنک و بو تپه‌لرک دها چوق تقریباً آیکی آلایه بولوندیغی
ذکر اولوندی. بو اثناده «رسول بابا» تپه‌لرندن شمالی
غربیه دوغری بر یوروبیش قولی کیوردی. صوردم. سکز قیچی
فرقه‌در. دیدیلر. چالیشوکه ساعت صکره بو قوتک یرینی سواری
فرقه‌ی اولدیغی خبر آلندی.

٥ — شو احواله نظراً دشمنده هنوز بعض اقسامک «خمورکوی» و
شرقی منطقه‌سنده بولوندیغی و بو طاغلرک هنوز طرفمزدن
طارانمدیغی آکلاشیلیور. ویریلن امر موجبنجه ١٧ نجی فرقه
بوکیجه و یارین صباح بو منطقه‌نک شمالی قسمی کشف و تحری
ایده‌جکسیدر. خوب قسمتده یرنجی اوردو طرفندن تدقیقی
مناسبدر.

آلنجی اوردو قوماندانی
مرلوا

Vesika No.: 1385

Afyonkarahisar
29 ağustos 38 Saat 10.30
evvel

İkinci Ordu Kumandanlığına
Telefon

1. Birinci Ordu bugün 29 ağustos 38 de Dumlupınar'a taarruz etmektedir. Altıncı Kolordu 29 ağustos 38 sabahı Resulbaba silsilesi şimalinden Çal istikamet-i umumiyesinde 8,30 evvelde yürüyüşe geçmiştir. Kolorduya emir Cepheden teliğ olunmuştur.

2. Altmış Birinci Fırka'da Altuntaş-Kürtköy üzerinden İşören istikametinde yürüyecektir. Fırkanın Altıncı Kolordu ve müretteb süvari fırkasıya sıkı irtibatta bulunması lazımdır.

3. Müretteb Süvari Fırkası bütün kuvvetiyle evvel emirde Kütahya'yı işgal etmek üzere hemen hareket edecektir. Kütahya'dan sonra fırkanın vazifesi düşmanın Eskişehir Grubunun hattı ricatini kat' etmek üzere İnönü istikametinde faaliyete geçmelidir. Bu maksadın teshil ve temini için Büyük Millet Meclisi Muhafız Taburu Kütahya'ya tahrik olunmuştur. Tabur orada fırkanın emrine girecektir. Fırka faaliyetini taburun muvasalatına talik etmeyecektir.

4. İkinci Ordu Kumandanlığının irtibatı olmadığından işbu emir Cepheden doğrudan doğruya Birinci Fırkaya ve Müretteb Süvari Fırkasına ve Altıncı Kolordu Kumandanlığına ve berayı malumat İkinci Ordu Kumandanlığına tebliğ edilmiştir.

Garp Cephesi Kumandanı
İsmet

61 nci ve Müretteb Süvari Fırkasına ve 6 ncı Kolorduya
Ağ.Mt.Binbası Tahsin Beyle Tebliğ edilmiştir.

Saat 11 evvelde İkinci Ordu Erkânıharbiye Reisi
Ali Rıza Beye 29/Minh

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 131
Klasör No. 1767

249

Vesika No.: 1385

٥٠

آفیون قره حصار

ایکنجی اردو قهاندانلغنه

رقم ٢٩ اغستوس ٣٨ ١٠٢٠ اولسون

٦١

١- برنجی اردو بوکون ٢٩ اغستوس ٣٨ ده دوملی پیکاره تعرض ایتمکدر. آلتنجی قول اردو ٢٩ اغستوس ٣٨ صباحی رسیل بابا سلسله‌سی شمالندن چالی استقامت عمومیه‌سنده ٨٫٢٠ اولده یورویشه کچمشدر. قول اردویه امر جمعدن تبلیغ اولنمشدر.

٢- آلتنجی برنجی فرقه ده آلتون طاشه - کوردکوی اوزرندن ایسه اوزرینه استقامتده یورویه چکدر. فرقه‌نک ٦ نجی قول اردو و مرتب سواری فرقه‌سی ایله حقی ارتباطده بولنمسی لازمدر.

٣- مرتب سواری فرقه‌سی تون قوتیله اول امرده کوتاهیه‌یی اشغال ایتمک اوزره همان حرکت ایده‌جکدر. کوتاهیه‌دن صکره فرقه‌نک وظیفه‌سی دشمنک اسکیشن غروبنک خطر رجعتی قطع ایتمک اوزره ایسه اوکی استقامتده فعالیته کچملیدر. بو مقصدک تسهیل و تأمینی ایچون بیوک ملت مجلس محافظ طابوری کوتاهیه‌یه تحریک اولنمشدر. طابور اوراده فرقه‌نک امرینه کیره‌جکدر. فرقه فعالیتی طابورک مواصلته تعلیق ایتمیه‌جکدر.

٤- ایکنجی اردو قهاندانلغنک ارتباطی اولمدیغندن اشبو امر جمعدن طوغریدن طوغری‌یه آلتنجی برنجی فرقه‌یه و مرتب سواری فرقه‌سنه و آلتنجی قول اردو قهاندانلغنه و برای معلومات ایکنجی اردو قهاندانلغنه تبلیغ ایدلمشدر.

عرب جمعی قهاندانی

٦١ نجی و مرتب سواری فرقه‌سنه و VI نجی قول اردویه ١٠ ج بیکنجی یمش بکلمه تبلیغ ایدلمشدر.

اولده ایکنجی اردو ارکان حربیه رئیسی علی رضا بک

٢٩ قز

عوض

251

Vesika No.: 1386

Telefon- Müstaceldir

1. Altıncı Kolordu 29 ağustos 38 sabahı Cephe Kumandanlığı tarafından Susuz-Hasanköy hattından Çalköy istikamet-i umumiyesinde tahrik olunmuştur. 28/8/38 aksamı Belcemeşe civarında geceleyin 61 nci Fırkanın Altuntaş-Kürtköy istikametinde ve Mürettep Süvari Fırkasının Kütahya'ya hareketi için 29/8/38 saat 11 evvelde otomobil ile emir gönderildi. Mürettep Süvari Fırkası Buradan sonra, Eskişehir Grubunun hattı ricatını kat' etmek üzere İnönü istikametinde hareket edecektir.

2. Büyük Millet Meclisi Muhafız Taburu Mürettep Süvari Fırkasına ilhak olunmuştur. Taburun fırkaya iltihak etmek üzere Altuntaş üzerinden Kütahya'ya tahrikini ve tabura ahiren ordu emrine verilen iki toplu Krup takımının da ilhakını rica ederim.

3. 29/8/38 saat 11 evvelde yazıldı

Garp Cephesi Kumandanı
İsmet

Birinci Orduda Celil Efendiye yazdırıldı.
Saat 11,30 evvel 29/8/38

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 131
Klasör No. 1767

253

Vesika No.: 1386

برخی اردو قرمانداننه ٨٥٨

تلغراف - مستعجلدر

١- آلتنجی قول اردو [redacted] ٢٩ اغسطس ٢٨ صباحی

جبه قرمانداننی طرفندن [redacted] حوسز - حسن کوی

قطعندن حلی کوی استقامتده [illegible] ٢٨/٨/٢٨

[illegible] آلتون طاش - کوردکوی استقامتنده و مرتب سواری

[illegible] کوتاهیه یه حرکتی ایچون ٢٩/٨/٢٨ ١١ ساعت اولده اوتومبیل

امر کوندرلدی [illegible]

[illegible] مرتب سواری [illegible] الحاق اولنمشدر.

٢- [illegible] آلتون طاش اوزرنده کوتاهیه یه

[illegible] طوایلی قزوینی طاقمنده

[illegible]

الحاقی - [illegible] ١١ اولده یازلدی

٣- ٢٨/٨/٢٩

[illegible]

[illegible] اردوده [illegible] یازلدی

٢٨/٨/٢٩ ١١ اول

255

Vesika No.: 1387

Bolvadin'de İkinci Ordu Reis-i Sanisi
Ali Rıza Beye

Bugün takriben zeval sıralarında Seyitgazi istikametinden şiddetli ve sürekli top sesleri buradan işitilmiştir. Sabahtan beri Seyitgazı ve Porsuk mıntıkalarından rapor alınmamıştır. Gerek altmış birinci alaydan gerek kırk birinci fırkadan son vaziyet hakkında makine başında malumata intizar ediyorum.Muhtelif muhabere hatlarından ve hatların kırık olduğu yerlerde vesait-i saireden istifade edilerek bir iki saata kadar malumat tedarik edilmesini talep ederim. Sivrihisar'dan dahi tedarik edilebilir.

29/8/38 saat 9.45 sonrada yazılmıştır.

Garp Cephesi Kumandanı
İsmet

Saat 10;25 sonrada Ali Rıza Beye
yazdırdım. 29 minh

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 131
Klasör No. 1767

257

Vesika No.: 1387

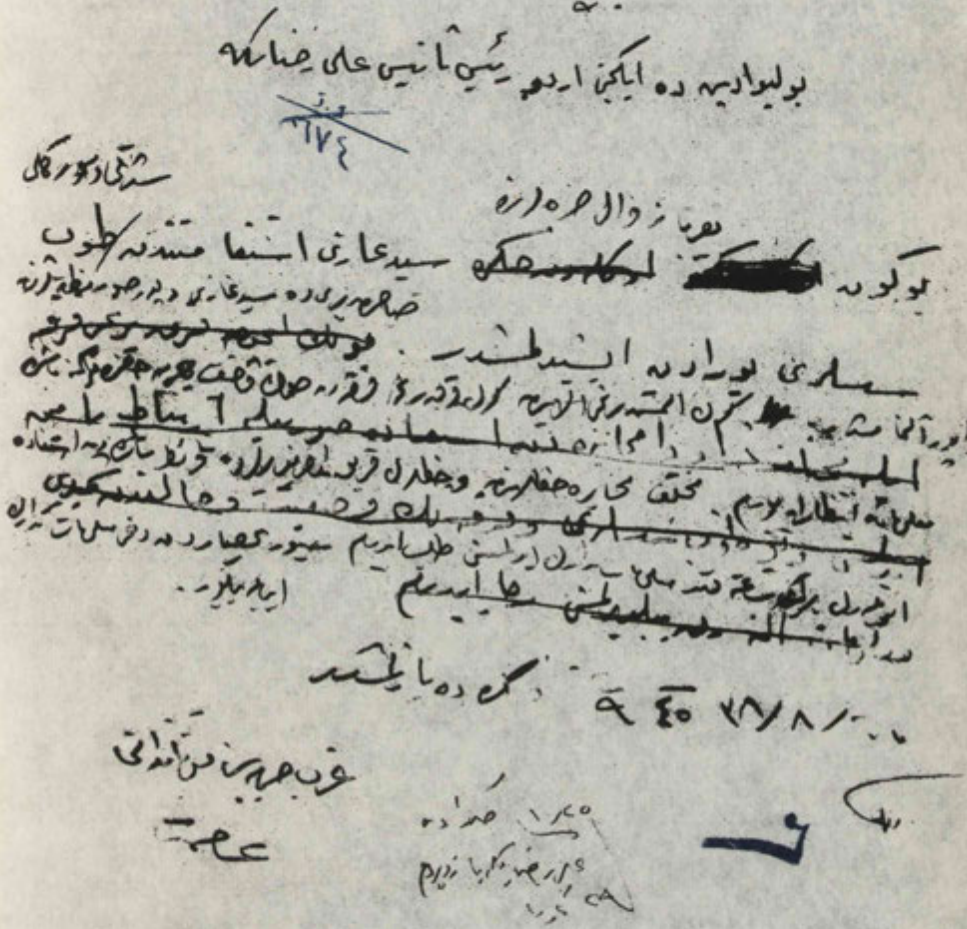

Vesika No.: 1388

Üçüncü Süvari Fırkası Kumandanlığına

Birinci Ordu Kumandanlığına (Tahriren verildi)

Birinci Orduya yazdığınız (27/8/38) tarih ve saat 7 sonra işaretli raporu mütalaa ettim. Afyon civarındaki vaziyetimiz berveçhi atidir.

26,27 ağustos/38 de Afyon civarında cereyan eden muharebeler neticesinde yedi,sekiz düşman fırkası mağlup ve perişan edilerek şimale atılmış ve badehu garbe doğru ricata başlamıştır. Afyonkarahisar istirdat olunmuştur. Düşman yakından takip ve tazyik olunmaktadır. Bugün Dumlupınar mevaziinin cenup aksamı ordumuz tarafından zaptedilmiştir. Hergün muharebat ve takibat bila fasıla devam edecek ve düşman ordusunun Anadolu'da tamamen mahvolması temin edilecektir. Fırkanızla düşman gerisindeki bütün telefon ve telgraf hatlarının mütemadiyen kat'ı ve şimendifer muvasalatının men' ve tahrip edilmesi ve düşmanın her nevi menzil ve kollarına baskınlar yapılması mercu ve muntazırdır. 29/ağustos/38 saat 11 sonrada müstaceliyet sebebiyle doğrudan doğruya üçüncü süvari fırkasına ve berayı malumat birinci orduya yazılmıştır.

Garp Cephesi Kumandanı
İsmet

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 131
Klasör No. 1767

761

Vesika No.: 1388

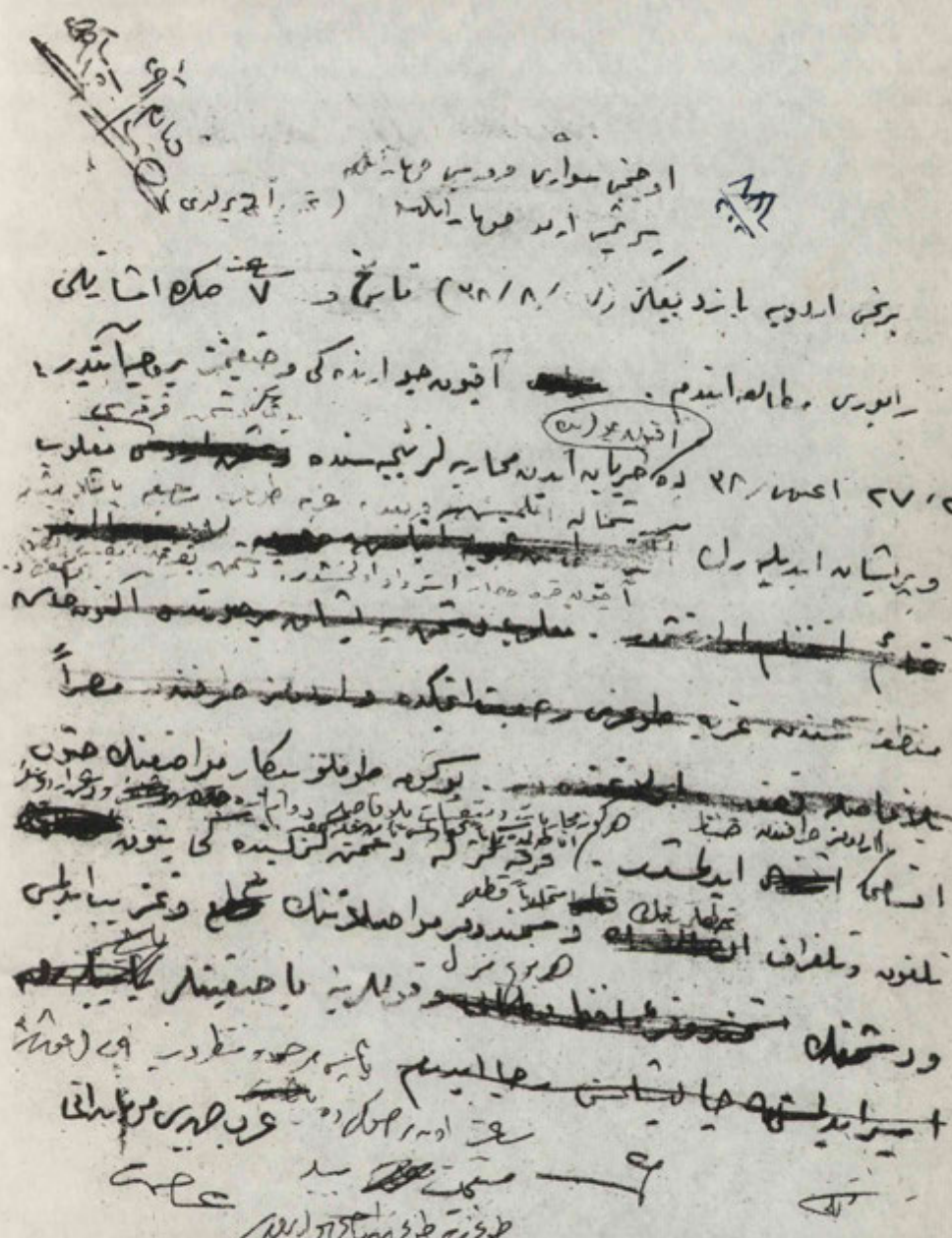

Vesika No.: 1389

İkinci Ordu Kumandanlığına- Zata mahsûstur.

Seyitgazi mıntıkasından bir düşman fırkasının Kırgıl üzerine yürüyüşe geçtiği İkinci Orduca daha evvel malum olduğu halde Cephe bu esaslı malûmatı ancak 30 ağustos saat on bir evvelde bittesadüf haber almıştır. Binaanaleyh Ordunun bu malûmat üzerine isabet etmediği tedabiri Cephe Kumandanlığının mülahazatına tevfikan tashih ve tatbik idilmesine de malûmâtın geç alınması mani olmuştur.

Cephe Kumandanlığı bu malûmata kendisinin Kırk birinci Fırkayı saatlarca arayıp sorması neticesinde kısb-i ittila etti. İkinci Ordunun kendisine ait olan malûmatın diğer makamata verilmesini men' eylediği mesmudur. İcabat-ı harbiyeye gayrı muvafık olan böyle bir tedbiri sevk ve idare için tehlikeli bir hata addederim. Bilakis Cephe Kumandanlığını ahvalden vaktiyle malûmattar kılmak için ordunun tehalük ve takayyüt göstermesi ve kendisinin irtibat ve muvasalatı müsait olmadığı zamanlar Cepheye doğruca malûmat verilmesini suret-i mahsusada emir ve tertip eylemesi icap eder.

30 ağustos 338

İsmet

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 131
Klasör No. 1767

765

266

Vesika No.: 1389

Vesika No.: 1390

Birinci, İkinci Ordu Kumandanlıklarına

1. Ordulardan alınan malûmata nazaran düşmanın lâakal iki fırka tahmin olunan bir kuvveti Kozluca tepesi-Hamurköy cenubu-Aslıhanlar mıntıkasında cenuba cephe etmiş olarak Birinci Ordu kıtaatıyla muharebe halinde ve şimalden ilerlemekte olan İkinci Ordu kıtaatıyla muharebe temasındadır. Tokulu sivrisinden Kaplanğı'ya doğru iki fırkamız düşman hattı ricatına ilerlemektedir. Umumiyetle düşman kuvvetleri bir an evvel kaçıp kurtulmaya çalışmaktadırlar. Cephe Kumandanlığının tahminine göre düşman için menfez görünen Çalköy- Kızıltaş deresi yolu her nevi düşman kuvvetleriyle ve enkazıyla dolu olacaktır. Üçüncü Süvari Fırkası Uşak'ın kırk kilometre garbinde Göbek civarında şimendifer muvasalatını kat' etmek

2. Orduların vazifesi; Aslıhanlar Meydan Muharebesinin her iki ordu tarafından bütün kuvvetle serian intacı ve Dumlupınar'ın süratle aşkat edilerek düşman hattı ricatlarının tamamen kat'ı ve İzmir İstikâmetinde takibin bila inkita devamı ile kurtulmuş olması muhtemel müteferrik düşman kollarının bila aram muharebeye ve bu suretle kamilen teslim-i nefse icbar edilmesidir. Muharebe eden kıtaatımızdan bila tevakkuf ve bila istirahat harekata devam matluptur.

3. Müretteb süvari fırkasıyla Kütahya'nın işgali ve oradan fırkanın İnönü'ne tahriki ile Eskişehir istikameti en iyi keşif ve temin edilmiş olur. Beşinci Kolordunun Aslıhanlar Meydan Muharebesinin intancından sonra bila tevakkuf ve bila aram Kızıltaş deresinden Uşak garbına tevcihi musammemdir.

4. İşbu emr-i müveccah 30 ağustos saat altı buçuk evvelde Birinci ve İkinci Ordulara yazıldı

İsmet

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 132
Klasör No. 1767

Vesika No.: 1390

Vesika No.: 1391

Beşkarış höyük
30/ 8/ 38
Saat 1,45 sonra

Garp Cephesi Kumandanlığına
Birinci Ordu "

İkinci Ordu ve süvari kolordusu kıtaatının karşılarındaki düşmanın vaziyeti berveçhi atidir :

a. İkinci Ordu üç piyade fırkasıyla saat 11 evvelde İşören-Çalköy-Hamurköy hattına karşı ileri harekete başlamıştır.
Bir fırkasıyla Karaağaç-Altuntaş mıntıkasında ihtiyattadır. Bu ordunun karşısındaki düşman (Kırkpınar-Kızıltepe-Hamurköy) şimal sırtlarını bir kısım kuvvetle işgal eylemiştir. Bunların gayesinin düşman kısmı küllisinin Kızıltaş deresi yolunu takip eden yol ile bu sabah garba doğru ricata başladığını bir köylü ifade etmiştir.

b. Beşinci Kolordu : Bu sabah 14 ncü Fırkasıyla Abya üzerinden Şeyhler-Saraycık mıntıkasına, İkinci Fırkasıyla Üçhöyük-Gökçeler-Çalköy üzerinden (Örenköy-Tokul) mıntıkasına, Birinci Fırkasıyla da aynı yol ile Çal köyüne harekete geçmiştir. Bu akşam mezkur mıntıkada toplanacaklardır. Kolordu karargâhı Altıntaş garbindeki Kürt köyündedir. Bu gece Şeyhler şimalindeki Salhanlara gidecektir. Maksadı Kızıltaş deresi yolunu seddetmektir.
Kolordunun bilhassa topçu cephanesi pek azalmıştır. Otomobillerle (Üçhöyük-Gökçeler) yoluyla Çal köyüne kafi miktarda topçu ve bir miktar piyade cephanesiyle peksimet gönderilmesi lazımdır.

c. Süvari Kolordusu kendi karşısında Aslıhanlar mıntıkasında Dördüncü ve Dokuzuncu düşman fırkalarının bulunduğunu bildirmektedir. Daha şarkta da düşmanın On ikinci ve Beşinci Fırkalarının dün bütün kuvvetiyle Mudam tepesi imtidadında muharebeye girdiği üsera ifadesinden anlaşılmıştır.

d. 30/8/38 saat 2 sonrada Beşkarış höyük köyündeki İkinci Ordu Harp karargâhından yazılmıştır.

Erkânıharbiye-i Umumiye Reisi
Fevzi

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 131
Klasör No. 1767

273

Vesika No.: 1391

Vesika No.: 1392

Salhanlar
31 ağustos 38

1. Düşman Keçiler, Saraycık, Murat çayı istikametinde müstacelen ve kesik bir halde çekilmektedir. Alınan esirler buradan çekilen fırkanın Birinci Kolordu Kumandanı Ceneral Trikopis taht-ı idaresinde beş fırka ile birçok ağırlıklar ve hayvan depoları olduğunu söylemektedir. Düşman Belova gediğini temin için, Saraycık tepelerini işgal etmiştir. Bu halde bulunan düşmanın mezkûr gedikten geçmesi fevkalade müşkildir.

2. Beşinci Kolordu, bütün kuvvetiyle bu düşmana taarruz ederek ezmeye çalışacaktır.

14 ncü Fırka Saraycık'daki düşmana şiddetle taarruz edecektir. 2 nci Fırka Toklu cenubunda yayılaçak, Armutlu gediği ve Erikli tepeyi tutarak Belova gediğinin garp mailesini ateş altına alacak ve bu istikamette düşmana taarruz edecektir.

Birinci Fırka bir alayla sahra topçu taburu liva kumandanı emrinde olarak emrin vusulü ile Aslantepe, Yalnızsaray, Çavdarhisar, Efendi köprüsü istikametine sevk edecektir. Bu müfreze Efendi köprüsünün cenubunda Murat çayına hakim tepelerde çıkabilecek bir yol taharri ederek mezkûr tepeler üzerinde mevzi tutacak, Murat vadisinden Gediz'e gidecek düşmanı ateş altına alacaktır.

Fırka aksamı mütebakiyesiyle bu emrin vusulünde Tava üzerinden Cebrail'e gidecek, bu mevkiin cenubunda bulunan Acar gediği, Bellice tepelerini tutacak ve Murat çayı vadisinden geçecek düşmana taarruz edecektir. Fırka her iki kolun saat-i hareketini bildirecektir.

3. Ben 2 nci Fırka ile beraberim.

5 nci Kolordu Kumandanı
Fahrettin

Saat 3,15 evvelde fırkaya
teslim ettim.

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 131
Klasör No. 1767

277

صلحتلر
٢١/اغسطس/٢٨

١- دشمن چکیلر، سرایجق، مرادچای استقامتنده مستعجلاً و کسعك
بر حالده چکلمکده در. آلمان اسیرلر بورادن چکیلن فرقه‌نك
برنجی قول اردو قوماندانی جنرال تیرتوبتس تحت اداره‌سنده
بش فرقه‌ایله بر چوق آغرلقلر و جوان دیولری اولدیغی هویلمکده در
دشمن بلوه کدیکی نائن ایچون سرایجق نه‌لرینی اشغال
ایتمشدر. بو حالده بو قدر دشمنك مذکور کدیکی
کمجی فرقه‌کاده مشکلدر.

٢- شمدی قول اردو، بو بوندن قوتیله بو دشمنی تعقیب ایده‌رك ارتمکه
چالیشه‌جقدر.

١٤. نجی فرقه سرایجقده کی دشمنی شدتله تعقیب ایده‌جکدر

٢. نجی فرقه طوفلو جونده یاپیلمق آرمودلی
سن‌یکی واریکلی پتدی طوامرقه بلوه کدیکیك

عرب مسألەسی آنسن آلتنه الله حق و بو استقامتده دشمنه

تعرض ایده‌جکدر.

برنجی فرقه بر آلایله حمراطوپمطالوری لوا قوماندانی امرنده اولەرق

ارك وصوصیله آرسلان‌تپه، یکقرسرای، چاودار حصار

افندی کوپریسی استقامتنه سوق ایده‌جکدر. بو مقدار افندی

کوپریسنك جنوبنده مراد چاتن حاکم نیلرده چیقابیلەجك

بر یول تحری ایده‌رك تدکور نیلر اوزرنده موقع طوتەجق

مراد وادیسندن کدوسه کچەجك دشمنی آنسن آلتنه الەجقدر.

فرقه اقسام قباقیسیله بو ارك وصولنده طاوا اوزرنده جبرائیلی

کیده‌جك بو موقعك جنوبنده بوقانه عاجار کدیکمدا بیلیجه نیلرلری

طوتەجق و مراد چای وادیسنده کچەجك دشمنه تعرض ایده‌جکدر.

فرقه هر ایکی قولك ساعت حرکتی بیلدره‌جکدر.

٢ — ٥ ایله برابرم

فو. ق

فخرالدین

٧٧١

٢,١٥ اولده فرقه‌یه بیلم ایتدم

[illegible]

280

Vesika No.: 1393

Menderes Mıntıka Kumandanlığına

Beş düşman fırkası Salıcanlar civarında imha edildi. Ahmal ve askali ve topları kamilen elimize geçti.

Birinci Ordu Uşak istikametinde ilerlemektedir.

Elli dokuz ve Yetmiş Dördüncü Alayların tekmil kuvvetleriyle İnay istikamet-i umumiyesinde düşmanı takip ediniz. Ve bu istikamette kuvvetlerinizi toplayınız. Siz de beraber gidiniz.

31/8/38 saat 8 evvelde yazılmıştır.

Garp Cephesi Kumandanı
İsmet

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 131
Klasör No. 1767

781

Vesika No.: 1393

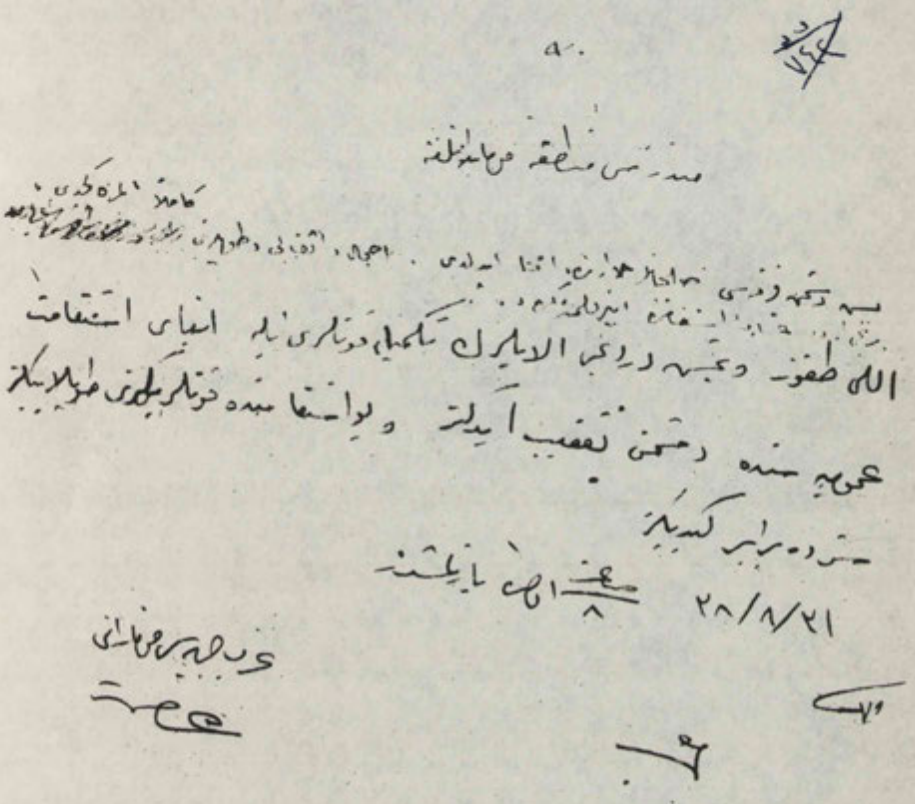

783

Vesika No.: 1394

Kocaeli Grubu Kumandanlığına
Altıncı Fırka "
Menderes Mıntıka "

1. Salıcanlar mıntıkasında devam eden muharebat esnasında yeniden birçok ağır toplarla her nevi malzeme iğtinam ettik. Düşman ordusunun üç,dört fırkalık bir kısmı kamilen hesaptan hariç kalmış addolunabilir. Kıtaatımızın kudret-i taarruziyesi düşmanı her yerde maddeten ve manen perişan etmektedir.

2. Kocaeli grubu Kumandanlığına,Altıncı Fırka Kumandanlığına, Menderes Kumandanlığına 31/8/38 saat 8 evvelde yazılmıştır.

Garp Cephesi Kumandanı
İsmet

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 131
Klasör No. 1767

285

Vesika No.: 1394

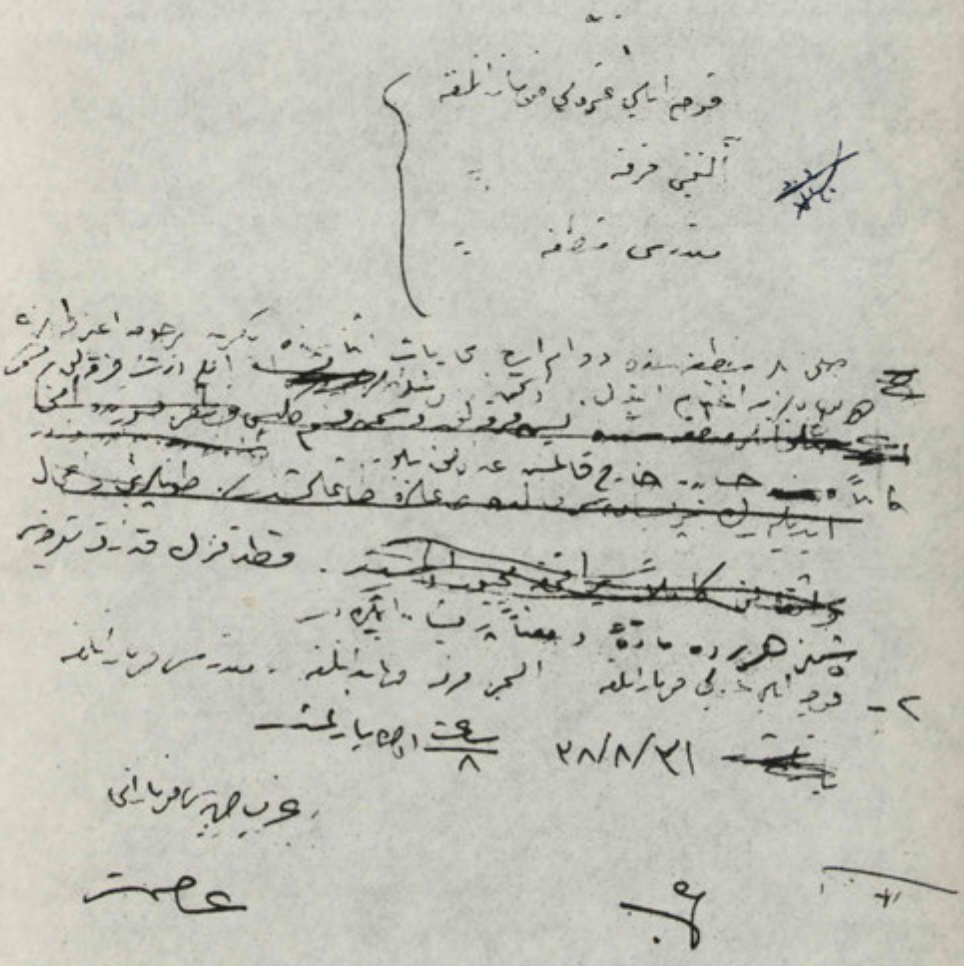

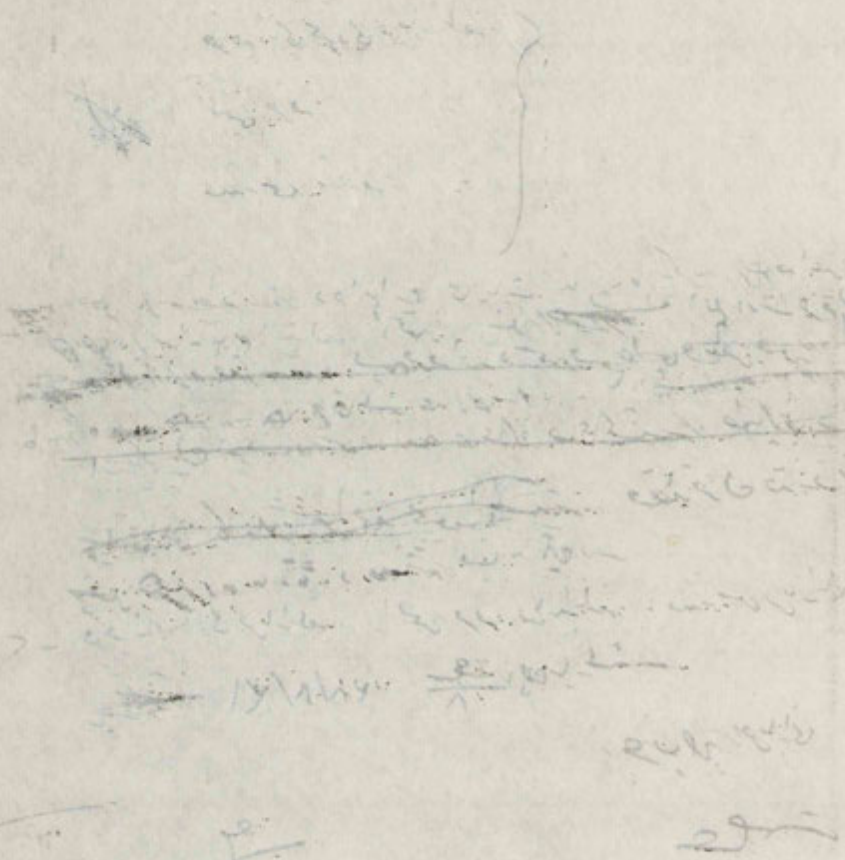

Vesika No.: 1395

Birinci Ordu Kumandanlığı
Şube:1 (Harekat)

Dumlupınar
31 / 8/ 38

Garp Cephesi Kumandanlığına

31/8/38 akşam harp raporudur.

1. Dördüncü Kolordu cephesinde,zayıf müfrezelerle muharebe meydanının tathiri ile ve kıtaatın tanzimiyle iştigal edilmiştir. Esir edilen İkinci Düşman Kolordusu Levazım Reisi, Birinci ve İkinci Kolordu Kumandanları olan Ceneral Trikopis ve Ceneral Diyenis'in 30/8/38 taarruzumuzun akşam üstü şiddet kesbettiği sırada intihar ettiğini işitmiş olduğunu söylemiştir. İğtinam edilen top vesair eşya külliyetli olduğundan miktarı henüz tespit edilememiştir. Dün akşamdan beri ordu karargahına gelen üsera miktarı bir miralay,bir binbası olmak üzere 25 zabit ve 254 neferdir.

2. Beşinci Kolordu: 31/8/38'de düşmanın Çalköy mıntıkasından kurtulup Kızıltaş vadisi boyunca çekilen kuvvetlerini himaye için düşman 30/8/38'de Belova gediği şimalindeki Saraycık köyünü işgal etmiş ve bunun himayesinde olarak bir kısım kuvvetini Belova gediğinden Murat çayına geçirmiştir. Saraycık mıntıkasında bulunan 14 ncü Süvari Fırkası bu köye taarruzla düşmana pek çok maktul verdirmiştir. Birçok ganaim ve araba bıraktırmıştır. Veysel çetesinden de iki maktul vardır. Alınan esirlerin ekserisi dördüncü Fırka ve Soma Depo Alayındandır. İkinci Süvari Fırkası da Belova gediğinin garbında Armutlu gediğinden ve Birinci Süvari Fırkası Cebrail cenubunda Acar gediğinden Murat çayından geri çekilen düşmana taarruz için sevk edilmişlerdir. Bu fırkaların muharebeleri neticesi hakkında henüz bir malumat alınamamıştır. Süvari Kolordusunun sahra topçu taburu bir süvari alayı ile Çavdarhisar-Efendi köprüsü üzerinden Gediz istikametinde tahrik edildiği bildirilmiştir.

3. Birinci Kolordu Cephesinde : Sabah saat 9 evvele kadar Kaplangı dağında ve Yenice garbında düşman mukavemet etmiş bedehu taarruzumuz üzerine gayrı muntazam bir şekilde garba doğru ricata başlamış ve müteakiben iki yürüyüş kolu teşkil ederek biri Derbent-Karlık, diğeri Gedikler-Çarıkköy istikametini takip etmiştir. Her iki yürüyüş kolunun kuvveti üç fırka kadar tahmin olunmuştur. Bu yürüyüş kolunun kol nihayeti saat 3.30 sonrada Derbent'i geçti. 30/31 gecesi Düzlüce garbında 15 nci Fırka tarafından tard edilen düşmanın yedinci fırkası şimale doğru dağlara yayılmıştır. Bu fırkadan üç top iğtinam ve bir miralay perişan edilerek birçok esir alınmıştır.

4. 31 ağustos 38 akşamı kolordıların vaziyetleri berveçhi atidir,

Dördüncü Kolordu:

3 ncü Fırka Adatepe garbında Yeniköy civarında
5 nci Fırka Adatepe şarkında
11 nci Fırka Çalköy civarında
23 ncü Fırka Adatepe cenubunda
12 nci Fırka Arpalı civarındadır.
Kolordu karargahı Arpalı'dadır.

289

Birinci Kolordu :

15 nci Fırka : Pistariyle Kuşdemir'de, kısmı küllisiyle Kuşdemir-Hatıplar arasında.
14 ncü Fırka : Derbent civarında
57 nci Fırka : Gedikler civarında
6 ncı Fırka : Kızılcaşöğüt civarındadır.
Kolordu Karargahı İslamköy'ündedir.

İkinci Kolordu :

8 nci Fırka : Banaz'da
4 ncü Fırka : İslamköy'ünde
7 nci Fırka : Çömele (İslamköy'ünün hemen cenubundadır).
Kolordu Karargahı İslamköy'ündedir.

Beşinci Kolordunun aksam vaziyeti hakkında henüz rapor alınmamıştır.

5. Menderes Mıntıkası Kumandanlığından 31/Ağustos/38 tarihine kadar alınan raporların hülasası berveçhi atidir:

Çivril Mıntıkasında : Düşman Menderes kenarındaki bütün karakollarını 30/8/38'de tahliye ederek Bel istikametine çekilmiş ve Çivril hükümet konağı ve şimendifer istasyonunu yakmıştır. Çivril tarafımızdan işgal edilmiştir. Çivril'den ricat eden düşman (Uşak) istikametine çekilmektedir. Düşman Çivril şimendifer hattında hemen hiçbir travers bırakmamıştır. Düşmanın Menderes şimal ve cenubundaki köyleri yakmakta, kadın ve erkeklerden eline geçirebildiklerini ihrak etmekte oldukları ve enva-ı senayi irtikap ettikleri anlaşılmıştır. Yunan askerleri sekiz yaşındaki bir kızın bikrini izale etmişlerdir.

29/8/38 günü Çivril'den Uşak istikametine iki kafile halinde 270 kağnı arabası gitmiştir.

Süller mıntıkasında : Düşman Şeyhelvan dağını tahliye etmiş ve 30/8/38'de Kavaklıköy, Şeyhelvan, Süller tarafımızdan işgal edilmiş ve düşman (Dumanlı) kariyesi sırtlarına kadar takip olunmuştur.

Sarayköy Mıntıkasında : Düşmanın tahliye ettiği Çubuk ve Bucak kariyeleri 30/8/38 günü tarafımızdan işgal edilmiş ve (Burhaniye) serköprüsüne sürülen keşif kollarımız ateşe maruz kalmıştır. Aydın'ın Beyköy civarındaki 150 metre tulünde bulunan şimendifer köprüsü 30/31-8-38 gecesi tarafımızdan tahrip edilmiş ve telgraf hatları tarafımızdan katedilmiştir.

Üçüncü Süvari Fırkası Kumandanlığının Karaahmetli şark sırtlarından yazılan 27/8/38 saat 7 sonra işaretli raporuna nazaran 27/8/38 saat 7 sonra (Hildi) köyünde 80 süvarisinin bulunduğu ve Sivaslı'ya bir tabur piyade ve(Göbek) e bir alay süvarinin geldiği bildirilmiştir. 27/8/38 saat 3 sonrada (Kerimler) in iki kilo metre şimalinde ve Göbek yolu üzerinde düşmanın bir araba kolu basılarak muhafızlarını katl ve 30 fıçı zeytinyağ vesaire iğtinam edilmiştir. Saat 3.30 sonrada (Kerimler) in 5 kilometre cenubunda (Erciler) köyü civarında 127 develik bir kolu keşif kollarımız tarafından iğtinan edilmiştir. Burada 6 düşman neferi maktul düşmüştür.

290

(Ahmetli) civarında şimendifer yolunun tahrip ve düşmanın menzil müessesatına taarruz edileceği bildirilmektedir.

6. Dördüncü Kolordu Kumandanlığından 31/8/38 tarih ve saat 11 sonra işaretli şimdi alınan rapora nazaran : Kızıldağ istikametine sürülen kesif kolları firar eden düşman yürüyüş kolunun nihayetinin bugün 31/8/38 saat 11.40 evvelde İyisu'dan geçtiğini tarassut etmişlerdir.

İki fırka tahmin edilen bu düşmanın Saraycık istikametinde ricat ettiğini köylüler ifade etmişlerdir. Bugün Adatepe Meydan Muharebesi mıntıkasında icra ettirilen taharriyatta düşmanın terk ettiği esliha,mühimmat,malzeme ve teçhizat az bir zamanda tadat ve tespit edilemeyecek derecede çok ve dağınıktır. Bugüne kadar arz edilen raporlarda zikrolunan miktadan hariç olarak bu mıntıkada 38 şinayder sahra,18 cebel obüsü,8 altı buçuk santimetrelik cebel olmak üzere ceman (64) top, on ağır makineli tüfek,100 kadar otomatik,42 kamyon,17 sıhhiye otomobili tadat edilebilmiştir. Topların 23 adedi kamasız ise de üç adedinin civar tarlalarda bulunması diğerlerinin de bu civarda bulunacağı zannını hasıl etmektedir.

3 ila 4 bin atım sahra topçu cephanesi ve miktarı tahmin olunamayacak kadar piyade cephanesi her türlü vesaiti nakliye, malzemei sıhhiye,baytariye vesair muhabere teçhizat ve malzeme-i saire muharebe meydanına atılmıştır. Bu kolordu mıntıkasında bugün akşama kadar biri kaymakam ve üçü binbaşı olmak üzere 10 zabit, 138 nefer esir edilmiştir. Üsera meyanında 8 kadın,1 sivil ve 3 çocuk da bulunmaktadır.

7. Hava bulutludur ve serindir.

8. Bu rapor 31/8/38 saat 2 evvelde Dumlupınar'dan yazılmıştır.

Birinci Ordu Kumandanı
Nurettin İbrahim

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 132
Klasör No. 1767

291

Vesika No.: 1395

3

غیظ ... فرمانده

۲۸/۸/۷۰ آقشام هیئت بورد :

۱ - دینی قول اردو : عصبی سفر ... تقویه و فعالیت تنظیه استفاده ایتمک .
اسیر ایدیلن دشمن قول اردوسی ضابطانی دینی و ایتیقی قول اردو فرماندانلری طرفندن
دقتله تدقیق ایدیلدی . ۲۸/۸/۷۰ تاریخنده آخشام اوستی شدت لب ایتمکده اولان
دشمن قوللری ایله یاپیلان مقابله نتیجه سنده دشمن قوللری مقداری معلوم تثبیت ایدیلمشدر .
اولدیغی معلوم اولمشدر . اقشام ایدیلن طیاره ... سائر اشیا غنیمت اولمقدن مقداری معلوم تثبیت ایدیلمشدر .
دون آخشامدن اعتبارا ... قطعه اسرا مقداری بویله آلتدی یدیکلرینه اولمق اوزره ... قطعه
... ۲۵۶ نفوس .

۲ - بینی قول اردو : ۲۸/۸/۷۰ ده دشمنک جبهه کوی منطقه سنده قوللرینی قیدی طاشیه دکیل یوکسکلکده
قوللرینی طوپلایه بشلمه سنه ۲۸/۸/۷۰ ده بلوه کدیکی شخصنده کی سیاسی کوتله استعفا ایتمه دیوقت
طوپلانمش اولدیغی یرده یرقیمز قوتنه بلوه کدیکندن مراجعت ایتمشدر . سیاسی مدافع بولنان
طوپلانمش اولدیغی یرده یرقیمز قوتنه بلوه کدیکندن مراجعت ایتمشدر . سیاسی مدافع بولنان
۲۵ نجی سوار فرقه سی توپلرینی ترفع و دشمنه چوجه مشغول دیوده بوصیه ده . بوصیه قطعاتی دائما تقویه
دیلمش جهتله ده ایتیا مشغول اولمشدر . آلمان اسیرلرک اکثریسی ده بینی فرقه و صاده یه تعلق
ایتمکده اولدقلری بلده کدیکندن بحث ایدرک ۲۵ نجی سوار فرقه سی جبهه سنک جنوبنده
ایتیا سوار فرقه سی ده بلده کدیکندن بحث ایدرک ۲۵ نجی سوار فرقه سی جبهه سنک جنوبنده
کدیکندن مراجعت ایتمکده اولدقلری بیان ایتمشلردر . بو فرقه نک مواجه سنده اولان دشمن قوللری
هنوز مقاومتلرینه دوام ایتمکده اولدقلری آنلاشیلمشدر . سوار فرقه سنک مواجه سنده اولان دشمن قوللری
جاده دهسا - اختنن کویلری اوزرینده کدوس استقامتنده تحریک ایدیلمکده اولدقلری
جاده دهسا - اختنن کویلری اوزرینده کدوس استقامتنده تحریک ایدیلمکده اولدقلری

۳ - یمنی قول اردو : جناح ... اولدیغی ... قیلونن ... غنده ویکچه غربنده دشمنک مقاومت ایتمه
لیه قوتی اوزرینه تهدیدلرینه دوام ایتمکده اولدقلری آنلاشیلمشدر . بو قوتلرک ... ایله یوردیله قوتی
تشکیل ایده رک یوردیله - قاریله ، دیکرکدلر - جایله کوی استقامتنده تعقیب ایتمکده .
هوایی یوردیله قوتلرک قوتی ایچ فرقه قسمنه تخمین اولونمشدر . یوردیله قوتلرک قوتی طوپلایه
بلوه ده بولنمقده اولدقلری کوی . ۵ نجی فرقه نک فرقه طوپلایه
دشمنک بینی فرقه سی شمال دوغرو ... غره یاپیلمه ده . بو فرقه نک ... طوپلایه اقشام ویرمکده
پریشان ایدیلرک بوصیه آلمشدر .

۴ - ۲۸/۸/۷۰ تاریخ قول اردو ضبطنامه سی ده .

دینی قول اردو :
۲ نجی فرقه : جایله کوی جوارنده
۵ نجی فرقه : ... شرقنده
۱۴ نجی فرقه : جایله کوی جوارنده
۲۶ نجی فرقه : ... جهتنده
۱۹ نجی فرقه : ... جوارنده ده .
قوللرده ... مقاومتلرینه دوام ... ده .

293

[illegible]

Vesika No.: 1396

Garp Cephesi
İkinci Ordu Kumandanlığı
Harekat

Beşkarış höyük
31/8/38

Garp Cephesi Kumandanlığına
Birinci Ordu Kumandanlığına

1. 30 Ağustos 38 akşamı karanlığa kadar Kırk Birinci Fırka cephesinde fasılalı ateş devam etmiş 30/31-8_38 gecesi avcı hatlarımızdan düşman siperlerine sevkolunan postalarla muharebe teması muhafaza edilmiştir.

Aynı gün Porsuk müfrezesinin taarruzunda düşmanın Sarıkavakça dağındaki mevziinde iki piyade taburu ve ikisi obüs olmak üzere yedi topla mukavemet etmiş ve mevki zabtolunamamıştır.

Porsuk şimalinde 30 ağustos 38 günü yapılan tarassudatta biri dört,diğeri üç buçuk kilometre umkunda kuvveti anlaşılamayan iki düşman yürüyüş kolunun saat 10 evvelde kol başısıyla İmşehir'den geçerek Eskişehir istikametine gittiği ve Porsuk müfrezesi karşısındaki düşman cephesiyle Seyitgazi'den Eskişehir istikametine külliyetli miktarda düşman nakliyatı görülmüştür. Kırgız dağında düşmanın bir taburuyla bir süvari alayının ve Kırk Birinci Fırka cephesinde ise iki piyade alayının mevcut olduğu bildirilmektedir.

2. Mürettep Süvari Fırkasının telsizinin kuvveti ordu karargâhına kadar vasıl olamadığından ve bu iki telsiz istasyonu arasındaki üçüncü Kolordu telsizi de harekette bulunduğundan Mürettep Süvari Fırkasının raporu henüz alınmamıştır. Bu fırka aldığı emir mucibince bugün 31/8/38'de İnönü'ne hareket etmiştir.

3. Üçüncü Kolordu Karargâhıyla Birinci Fırka Kütahya'ya hali harekettedir.

4. Altıncı Kolordu kıtaatı 30/31 gecesine kadar düşmanı Kızıltaş deresi vadisinde pek güzel sıkıştırmış ve şiddetli muharebelerle tevkif etmiş ve geceleyinde birkaç küçük mikyasta baskınlar icra eylemişse de gecenin karanlığından bilistifade düşmanın ziruh aksamı kısmen mezkur vadi ve şuabatı boyunca ricat ve firara muvaffak olmuşlar ve kısmen de etraftaki dağlara müteferrik suretlerle dağılmışlardır. Birkaç fırkanın aksam ve enkazından ibaret olan bu düşman hemen bilumum malzemesini muharebe meydanı olan birkaç kilometrelik vasi bir sahada terk eylemiştir.

İşbu metruk malzeme meyanında bilhassa pek çok top,araba ve otomobil ve pek çok esliha ve mühimmat mevcuttur. Kolordu kendi muharebe mıntıkasına tesadüf eden bu ganaimi bir hususi müfreze ile derç,cem' ve muhafaza emrini almıştır. Bu sabah ortalık ışıdığı zaman düşmanın en geri kalan aksamı henüz top menzili dahilinde ve en ileri kıtaatımızın nazarı altında görülmüş ve kolordu on altıncı Fırkasıyla Kızıltaş vadisi içerisinden ve on yedinci Fırkasıyla bunun şimalinden ve sırtlar üzerinden garba hareket ve düşmanı takibe başlamış ve altmış Birinci Fırkayı da ikinci hatta yürütmeye karar vermiştir.

5. Altıncı Kolordunun bu tertip üzere garba hareketi esnasında Kızıltaş vadisinin cenubunda bulunan dağlar düşman perakendeleriyle dolu olduğu şüphesiz bulunduğundan kolordunun bu cihete bir kol yan canipdarı çıkarması şifahen emredilmiştir. Bu tertibatın müessir ve kafi olabilmesi ve mezkur dağların tamamiyle taranması için bu dağların cenubunda bulunan Dördüncü Kolordu tarafından dahi böyle bir tedbirin tatbik ve icrasının emir buyrulması maruzdur.

6. Harekâtın 31/Ağustos/38 tarih ve saat 5,5 sonrada Garp Cephesine ve Birinci Ordu Kumandanlığına arz edilmiştir.

İkinci Ordu Kumandanı
Şevki

Bu rapor 5,05 sonrada telsize verilmiş telsiz 4 evvelde çekemediğini bildirmistir. Telsizde vukua gelmekte olan arıza dolayısıyla bir suret çıkarılarak takdim kılınmıştır.

Aslına mutabıktır.
Harekat Şubesi Müdürü Vekili
Binbaşı
Mehmet Kemalettin

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 132
Klasör No. 1767

Vesika No.: 1396

Vesika No.: 1397

CEPHE EMRİ- Numara 98

1 Eylül 38 için Cephe Emri

1. 30 ağustos 38 Hamurköy, Aslıhanlar civarında kati surette mağlup edilen beş fırka kadar düşman kuvveti 31 ağustos 38'de Süvari Kolordumuz tarafından Belova geçidi mıntıkasında önlenerek tekrar azim zayiata duçar edildiği ve muharebenin devam etmekte olduğu anlaşılmaktadır. Kâplangı dağı civarında tekrar üç fırkalık diğer bir düşman kuvveti mağlup edilerek gayrı muntazam bir surette Uşak istikametinde ricat ettirilmiştir.

2. Birinci Ordu, Dördüncü Kolordu da dahil olmak üzere bilâ fasıla Uşak istikametinde takibe devam edecektir. Süvari Kolordusuyla önlenmiş olan Kızıltaş deresi Murat çayı vadisinde bulunan düşman kuvvetleri aleyhine netice-i katiye istihsal olunmalıdır. Menderes cephesinde bulunan kıtaatımızın ileriye tahriki devam edecektir.

2. İkinci Ordu, Altıncı Kolordu ve 61 nci Fırkasıyla Murat dağlarını şimalinden Gediz cenubu garbisinde Hamidiyehanı istikametinde yürüyecektir. Tevekkufundan serian istifade olunarak Murat çayı vadisinden ricat eden düşman şiddetle gece ve gündüz takip olunacak, süvari kolordusunun ve İkinci Ordunun Hamidiyehanı mıntıkasından Uşak ve garbına toplarını veyahut Kula istikametinde tevcih olunmaları nazarı dikkatte tutularak yollar hakkında tetkikatta bulunulmalıdır.

41 nci ve 1 nci Piyade Fırkalarıyla Müretteb Süvari Fırkası 3 ncü Kolordu kumandanının tahtı idaresinde İnönü istikametinde Eskişehir garbına tevcih olunacaktır. Bunun için Kırk Birinci Fırka yalnız bir tabur ve iki cebel topunu şimdiki mevzilerinde setir vazifesiyle terk ederek mütebakı bütün kuvvetiyle 1 eylül 38 akşamı Seyitgazi mıntıkasından ayrılacak ve Seyitgazi cenubu garbisinde Akin üzerinden Sarıbuncupınar şimalinde Armutili nahiyesine tahrik edilecektir. Seyitgazi müfrezesini dahi tahtı emrine alacak olan Porsuk Kumandanı raporlarını doğruca Cepheye bildirecektir.

4. Birinci ve İkinci Ordular arasında hudut şimdilik Murat dağlarının balasıdır. Hattı bala Birinci Orduya aittir.

5. Cephe karargâhı Dumlupınar'dadır.

6. Birinci ve İkinci Ordulara 31/8/38 saat 11 sonrada yazıldığ

GARP CEPHESİ KUMANDANI
İSMET

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 131
Klasör No. 1767

301

302

Vesika No.: 1397

Vesika No.: 1398

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti
Kalemi mahsus müdiriyeti
adet

Dumlupınar
1 Eylül 338

Garp Cephesi Kumandanlığına

Orduya hitaben yazdığım beyanname leffen taktim edilmiştir. Bunun bütün Garp Cephesindeki kıtaata tamim olunmasını ve zabitan vasıtasıyla efrada dahi okunmasının temin buyrulmasını rica ederim.

BAŞKUMANDAN
M. KEMAL

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 132
Klasör No. 1767

305

Vesika No.: 1398

تورکیا بویوک ملت مجلسی ریاستی
قلم مخصوص مدیریتی
عدد

آنقره [illegible]
۱ - [illegible] ۳۳۸

[illegible]

غرب جبهه‌سی قوماندانلغنه

47

اردویه خطاباً یازدیغم بیاننامه لفاً تقدیم ایدلمشدر. بونک بوتون غرب جبهه‌سنده‌کی قطعاته تعمیم اولنمسنی و ضابطان واسطه‌سیله افراده دخی اوقونمسنک تأمینی بیورلمسنی رجا ایدرم.

باش قوماندان

[illegible]

۲۸/۹/۰

307

Vesika No.: 1399

1/9/38

Türkiye Büyük Millet Meclisi Orduları;

Afyonkarahisar-Dumlupınar Büyük Meydan Muharebesinde zalim ve mağrur bir ordunun anasır-ı asliyesini inanılmayacak kadar az bir zamanda imha ettiniz. Büyük ve necip milletimizin fedakarlıklarına lâyık olduğunuzu ispat ediyorsunuz. Sahibimiz olan Büyük Türk Milleti istikbalinden emin olmaya haklıdır. Muharebe meydanlarındaki maharet ve fedakarlıklarınızı yakından müşahede ve takip ediyorum. Milletimizin hakkınızdaki takdiratına delâlet etmek vazifemi mütemadiyen ve mütevaliyen ifa edeceğim.

Başkumandanlığa teklifatta bulunulmasını Cephe Kumandanlığına emrettim. Bütün arkadaşlarımın daha başka meydan muharebeleri verileceğini nazarı dikkate alarak ilerlemesini ve herkesin kuvayı akliyesini ve menabi-i celadet ve hamiyetini müsabaka ile ibzale devam eylemesini talep ederim.

Ordular;

İlk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri

1/Eylül/38

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ Reisi
BAŞKUMANDAN
MUSTAFA KEMAL

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 132
Klasör No. 1767

309

Vesika No.: 1399

٢٨/٩/١

تمام

١٣

توركيا بويوك ملت مجلسى اردولرى !

آفيون قره حصار - دوملوپيكار بويوك ميدان محاربه‌لرى ظالم و مغرور بر اردوك عناصر ايله‌سنى اتيانلمارجق
قدر آز بر زمانده اخما ايتديكز . بويوك و نجيب ملتمزك فداكارلقلرينه لايق اولديغلرى اثبات ايدوب ديرسكز . صاحبمز
اولان بويوك تورك ملتى استقبالندن امين اولمغه حقليدر . محاربه ميدانلرنده‌كى مهارت و فداكارلقلرى
ياقينده مشاهده و تعقيب ايدوب ديرم . ملتمزك حقلرنده‌كى تقديراتنه دلالت ايتمك وظيفه‌مى متمادياً و متوالياً
ايفا ايده‌جكم .

باش قوماندانلغه تكليفاتده بولونولمسنى بو قوماندانلغه امر ايتدم . بوتون آرقداشلرمك اولصاباشقه ميدان محاربه‌لرى
ويريلدكجه نظر دقته آلهرق ايلريله‌مسنى و هر كسك قواى عقليه‌سنى و منابع جلادت و حميتنى مسابقه ايله ابدا ايله دوام
ايلمسنى طلب ايده‌رم .

اردولر !

ايلك هدفكز آقدكزدر . ايلرى !

١/ ايلول/ ٢٨

توركيا بويوك ملت مجلسى رئيسى
باش قوماندان
مصطفى كمال

311

Vesika No.: 1400

Erkânıharbiye-i Umumiye Riyaseti
Şube-5
212

Dumlupınar'dan
1/Eylül/ 38

Mühim ve müstaceldir

Garp Cephesi Kumandanlığına

1. Allahın inayetiyle Ordularımız zaferden zafere İzmir'e doğru ilerlemektedir. Takip ve imha hareketinin muvaffakiyetle devamı geri işlerinin iyiliğine ve çabukluğuna bağlıdır.

2. Geri işleri arasında hâlâ en mühimi cephane kadar mühim olan iaşenin de sürat ve intizamla temindir.

Garp Cephesi : Şimdiye kadar istirdat olunan Afyon ve Kütahya livaları dahilinde ve bundan sonra istirdat edilecek mıntıkalarda Ordunun iaşesi noktai nazarından ne gibi ve ne miktar mavad-ı iaşenin tedariki kabil olduğunu tetkik ve tespit için tedabir-i lazime ittihaz ettirmektedir. Bu tetkikat neticesinde iaşe ihtiyacının mühim bir kısmının bu mıntıkalarda tedarik edilebileceği anlaşılırsa Cephe artık iaşe için Adana ve Konya havalisinden yapılan mubayaatın mühim bir kısmından müstağni kalacağından Konya menzili ile alâkası da o nispette azalır. Bu suretle Konya Menzil Mıntıka Müfettişliğinin Müdafaai Milliye emrine tevdii varit ve garba doğru yürüyüpte İzmir önlerine yaklaştıkça Baş Menzil noktasının daha ziyade ileriye sürülmesi mümkün olacaktır.

3. Bu esaslar dahilinde birinci devre olarak Garp Cephesi Menzil Mıntıkasından umumi olarak Eskişehir-Kütahya-Afyon hattının şarkında kalan aksamın teselüm ve idaresi için şimdiden hazırlıkta bulunulmasını ve ordular ilerledikçe bu hattın daha garba doğru tevessü edeceğinin daima göz önünde tutulmasını ve ona göre ihzarî teşkilat ve tertibat yapılması için icab edenlere emir buyrulmasını rica ederim.

4. M.M.Vekâletine şifre edilmiş ve Garp Cephesine yazılmıştır.

Erkânıharbiye-i Umumiye Reisi
Fevzi

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 132
Klasör No. 1767

313

Vesika No.: 1400

317

Fiath 150 Krş.